

Βιβλιοπαρουσίασις

Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου

Ἀπολογία Χριστιανική

Ὁρθόδοξη κριτικὴ στὸν Διαφωτισμὸ

Προλεγόμενα: π. Γεώργιος Μεταλληνός,
Ἐκδόσεις «Γρηγόρη»,
Ἀθήνα 2015, σελίδες 311.

Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τοῦ Κινήματος τῆς Φιλοκαλικῆς Ἀναγέννησης περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα, γνωστοῦ ὡς Κινήματος τῶν Κολλυβάδων, ἀλλὰ καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους διδασκάλους τοῦ ὑποδοῦλου Γένους. **Τὸ** ἔργο του, ὡστόσο, εἶχε παραμείνει στὴν ἀφάνεια καὶ τὴν σιωπὴ γιὰ πολλὲς δεκαετίες.

Καὶ ὅμως, ὁ λόγος του εἶναι καὶ βαθύτατα πατερικός, ἀλλὰ καὶ προφητικός γιὰ τὴν ἐποχὴ του καὶ ἐν πολλοῖς ἐπίκαιρος γιὰ τὴν δική μας: **Τὸ** ἀπολογητικὸ του ἔργο εἶχε στραφεῖ κυρίως ἐναντίον τῶν ιδεῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ.

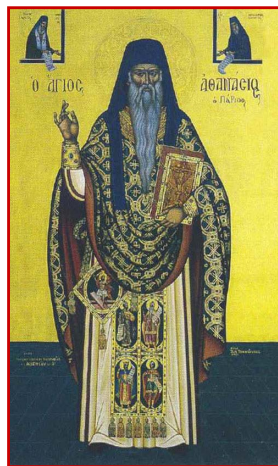
Τελικῶς, βέβαια, οἱ ἀντιλήψεις τῶν διαφωτιστῶν ἐπικράτησαν, ἀλλάζοντας ριζικὰ τὶς ἀντιλήψεις τῆς παλαιᾶς τάξης πραγμάτων καὶ ὀδηγώντας τὴν ἀνθρωπότητα στοὺς δύο Παγκοσμίους Πολέμους, τὶς Γενοκτονίες καὶ τὰ φρικτὰ ἐγκλήματα ποὺ τοὺς συνόδευσαν, στοὺς Ὁλοκληρωτισμοὺς τοῦ προηγούμενου αἰῶνα, καθὼς καὶ στὰ τραγικὰ κοινωνικά, ψυχολογικά καὶ κοινωνικά ἀδιέξοδα τοῦ σύγχρονου κόσμου.

Οί ἀρχές καί οί ἀντιλήψεις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ ἔχουν πλέον προσλάβει παγκόσμιες διαστάσεις καί ἔχουν προκαλέσει μία «μεταστοιχείωση τοῦ κόσμου ἐπὶ τὰ χεῖρα», ὅπως εἶχε ἐπισημάνει ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος δυὸ αἰῶνες πρὶν, ὅταν ἡ προσπάθεια τοῦ Διαφωτισμοῦ ἦταν ἀκόμα στὸ ξεκίνημά της καί γινόταν δεκτὴ μὲ ἐνθουσιασμό ἀπὸ τοὺς διανοητὲς τῆς ἐποχῆς.

Σήμερα, σχεδὸν δυόμισι αἰῶνες μετὰ, οἱ δυσοίωνες προβλέψεις τοῦ Ἁγίου, ἐπιβεβαιώνονται μὲ τρόπο δραματικό.

Ὅπως διαπιστώνει ἕνας ἄλλος, σύγχρονος Ὁμολογητὴς καὶ Ἀπολογητὴς τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς († 1979):

«Αναμφίβολα οἱ ἀρχές καὶ οἱ δυνάμεις τῆς εὐρωπαϊκῆς κουλτούρας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι Χριστομάχοι. Ἐπὶ πολὺν καιρὸ διαμορφωνόταν ὁ τύπος τοῦ Εὐρωπαίου ἀνθρώπου, ἕως ὅτου ἀντικατέστησε τὸν Θεάνθρωπο Χριστό, μὲ τὴν φιλοσοφία καὶ τὴν ἐπιστήμη του, μὲ τὴν πολιτικὴ καὶ τὴν τεχνικὴ του, μὲ τὴν θρησκεία καὶ τὴν ἠθικὴ του. Μὲ τὰ σύγχρονα μέσα καὶ τὶς κοινωνικοπολιτικὲς ἐπαναστάσεις, πὺ εἶναι καὶ αὐτὲς γέννημα θρέμμα αὐτῆς τῆς Εὐρώπης, ὁ τύπος αὐτὸς τοῦ Εὐρωπαίου ἀνθρώπου καθίσταται πρότυπο τοῦ τελείου ἀνθρώπου σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη! Ἔτσι σὰν νὰ πραγματοποιεῖται ἐνώπιόν μας ὁ τραγικὸς λόγος τῆς Ἀποκαλύψεως: ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν»
(Ἀποκ. ιη' 3)*.

(*) Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ Οἰκουμενισμός, Μητ. Μητροπ. Μαυροβουνίου Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς-Μητροπ. πρώην Ἐρζεγοβίνης Ἀθανασίου Γέφτιτς, Ἐκδόσεις Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρχαγγέλων, Τσέλιε, Σερβία, σελ. 164-165.

Οί Έκδόσεις «Γρηγόρη» με μεγάλη χαρά παρουσιάζουν στο έλληνικό αναγνωστικό κοινό τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου «Ἀπολογία Χριστιανική», πρῶτο ἀπὸ τὴν σειρά τῶν ἀπολογητικῶν τοῦ ἔργων, διὰ τῶν ὁποίων ἀντικρούει τόσο τὰ ἀντιχριστιανικὰ σοφίσματα, ὅσο καὶ τὰ ψευδεπίγραφα συνθήματα περὶ ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος ποὺ διακήρυσσαν οἱ Διαφωτιστὲς καὶ οἱ ἡγέτες τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης, ἀποδεικνύοντάς τα κενὰ λόγια, γιὰ τὴν ἐπίτευξη ἄλλων, ἀνομολόγητων, ἐπιδιώξεων τους.

Τὸ ἔργο ἐκδίδεται σὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση, γλωσσικὰ ἐκσυγχρονισμένο, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀνάγνωσή του νὰ ρέει πιὸ βατὰ γιὰ τὸν σύγχρονο ἀναγνώστη, χωρὶς ἐπ' οὐδενὶ νὰ ξεφεύγει ὁ γλωσσικὸς αὐτὸς ἐκσυγχρονισμὸς ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοση τοῦ πρωτοτύπου κειμένου.

Ἄλλωστε στὸ Γ' Μέρος τοῦ βιβλίου παρατίθεται καὶ τὸ πρωτότυπο κείμενο, ποὺ εἶχε γραφεῖ στὴν ὑπέροχη «ρωμέηκη», τὴν καθομιλουμένη, δηλαδή, γλῶσσα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἁγίου, καὶ στὴν ὁποία ὁ ἴδιος προτίμησε νὰ συγγράψει τὸ βιβλίον του, ὥστε νὰ εἶναι κατανοητὸ καὶ στὸ πιὸ ἀπλὸ ἀναγνωστικὸ κοινό, στὸ ὁποῖο ἐξ ἄλλου ἤθελε νὰ ἀπευθυνθεῖ. **Δ**ιατηρήσαμε τὴν ὀρθογραφία καὶ τὴν στίξη τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, ἐκτὸς κάποιων περιπτώσεων ποὺ ἐπρόκειτο ἐμφανῶς γιὰ τυπογραφικὰ λάθη.

Προτρέπουμε τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες νὰ μὴν προσπεράσουν τὰ Προλεγόμενα τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ νὰ τὰ μελετήσουν προσεκτικὰ, γιὰτὶ θὰ τοὺς βοηθήσουν πολὺ στὴν κατανόηση τῶν ἱστορικῶν παραμέτρων τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποία γράφτηκε τὸ ἔργο, ὥστε νὰ ἐξαγάγουν τὰ σωστὰ συμπεράσματα. **Θ**ὰ τοὺς ἦταν ἐπίσης χρήσιμο νὰ διαβάσουν καὶ τὶς ὑποσημειώσεις ποὺ ὑπάρχουν, τόσο στὰ Προλεγόμενα, ὅσο καὶ στὶς σελίδες τῆς Νεοελληνικῆς ἀπόδοσης.

Θέλουμε νὰ ἐκφράσουμε τὶς θερμότερες εὐχαριστίες μας στὸν Πρωτοπρεσβύτερο π. Γεώργιο Μεταλληνό, ποὺ μᾶς τίμησε μὲ τὴν ἀνεκτίμητη συνεργασία του, χωρὶς τὴν ὁποία θὰ ἦταν σχεδὸν ἀκατόρθωτο νὰ προχωρήσει αὐτὴ ἡ ἐκδοτικὴ προσπάθεια.

Ἄς εὐχηθοῦμε τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου Διδασκάλου τοῦ Γένους, καθὼς καὶ τὰ ὑπό-

λοιπα πού, σὺν Θεῶ, θὰ ἀκολουθήσουν, νὰ λειτουργήσουν σὰν πνευματικὸ ἐφαλτήριο γιὰ τὴν ὑπνώπτουσα αὐτοσυνειδησία τοῦ Γένους μας, πού χειμάζεται γιὰ μιὰν ἀκόμα φορὰ στὴν «ἀργόσυρτη διάρκεια» τῆς μακραίωνης Ἱστορίας του.

* * *

Περιεχόμενα τοῦ βιβλίου

Πρόλογος τοῦ ἐκδότη.

A) Τὰ Προλεγόμενα (πρωτοπρ. π. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός)

1. Ἡ γαλλικὴ ἐπανάσταση ὡς πρόκληση καὶ ἀπειλή.
2. Ἡ ἄμυνα τῆς Ὀθωμανο-ρωμαϊκῆς Ἀνατολῆς.
3. Τὸ ἔργο.
4. Ὁ συγγραφέας.
5. Διαγραμματικὴ ἔκθεση τοῦ περιεχομένου.
6. Κριτικὲς ἐπισημάνσεις.
7. Συμπεράσματα.

B) Τὸ Κείμενο σὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση

Πληροφορία γιὰ τὴν νέα ἔκδοση.

Πρὸς τοὺς ἀναγνῶστες.

Ἀπολογία Ὑπὲρ τῆς ἀγίας Πίστεως τοῦ Χριστοῦ.

Κεφάλαιο Α΄

Περὶ ἐλευθερίας. Ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὔτε γεννιοῦνται οὔτε εἶναι ἐλεύθεροι στὸν κόσμο.

Κεφάλαιο Β΄

Περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐλευθερία αὐτῆ τῶν ἀποκαλουμένων «δημοκρατικῶν» εἶναι ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις ψευδεπίγραφη καὶ καταστροφικὴ.

Κεφάλαιο Γ΄

Ὅτι πολὺ κακῶς καὶ παράλογα ἀπέριψαν τὴν Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ διεκήρυξαν ὅτι εἶναι ἄθεοι, προκειμένου νὰ ἐγκαθιδρῦσουν τὴν ἐλευθερία.

Κεφάλαιο Δ΄

Ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀκόμη κι ἂν σκάσουν ἀπὸ τὴν λύσσα τοὺς οἱ ἄθεοι, «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»: δηλαδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς καὶ ὁ λόγος Του αἰῶνια ἀλήθεια.

Κεφάλαιο Ε'

Ὅτι ὅσοι μιλοῦν καὶ συγγράφουν ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, πρῶτον ἔχουν μεγάλη ἀμάθεια σχετικά μὲ τὰ Μυστήριά Της (στὴν ἐνότητα αὐτὴ γίνεται λόγος καὶ γιὰ τὴν θύραθεν σοφία). Καὶ δεύτερον εἶναι μιαιοί, βδελυκτοὶ καὶ ἀκάθαρτοι. Γι' αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ δίνουν τὴν παραμικρὴ σημασία στὶς φλυαρίες τους.

Κεφάλαιο ΣΤ'

Περὶ τοῦ ὅτι τὰ σατανικὰ αὐτὰ βιβλία πρέπει νὰ στηλιτεύονται καὶ νὰ κατακρίνονται καὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντες· καὶ ὅτι ὁ καθένας πρέπει νὰ ἀγωνίζεται ὅσο μπορεῖ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ πάγκαικου διαφθορέα καὶ νὰ μὴ σιωπᾷ.

Ἐπίλογος.

Γ) Πρωτότυπο Κείμενο

